

1892 Haldor Olsen Sesseng på Negar'n Grøtem

Det begynte for et par uker siden med litt hoste og dryppende nese, helt vanlig tenkte selvsagt Haldor, han satt på et legekantor i Trondheim og ventet. På et vis gikk han igjennom sin kommende forklaring til legen, ønsket å være forberedt som vanlig, en god rutine han gjennom livet hadde tilegnet seg. Gjennom gode og nøye forberedelser var halv jobben gjort. Haldor smilte litt innveldig av at han tenkte det samme der han nå ventet på tur hos en lege. Det satt i blodet. Det å ha tenkt igjennom sitt oppdrag og hva som trengtes for å gjennomføre det. Nå gikk han igjennom årsaken til at han satt akkurat der og da. Han visste hva legen ville spørre om. Haldor hadde vært i Åsen på en "forretningsreise", underforstått: sett til sin skogsdrift. Allerede før han dro hjemmefra på Selbustrand følte han at han ville bli forkjølt,



en ikke så uvanlig hendelse. I alle fall ikke nok til å utsette reisen til Åsen. På turen skjønte han straks at dette var mer enn en rutinemessig forkjølelse, det var influensa. Han frøs og svettet samtidig. Det verket i alle ledd. Men Haldor hadde vært ute en vinterdag tidligere, og var kanskje ikke av de flinkeste til å lytte til kroppens signaler. Å legge seg nedpå og hvile var ren luksus. Noe slikt hadde han verken tid eller råd til. Og alt gikk som regel over. Men denne gangen gikk det ikke over. I Åsen tok det helt av, og han skjønte at han måtte se å komme seg hjemover. Han hadde tullet seg inn i dobbel skinnfell, gravde seg ned i spissleden og lot hesten finne veien. Nå var hosten gått over i en form for regelmessige anfall som omtrent rev ham i stykker innvendig. På Stjørdal stanset han hos noen venner, som mente at han ikke måtte dra hjem "over skogen" nå. De mest beordret ham til å søke lege i byen før han dro hjem, og en av de forlangte å kjøre ham til byen. Nå, noen timer senere, satt Haldor på dette sterile venterommet og hostet og harket i lag med flere andre, et merkverdig husorkester. De utfylte hverandre med all verdens underlige lyder, svært få sa noe – de hadde nok med sine smerter og tanker. Det var tydelig at flere hadde influensa. Haldor følte seg veldig dårlig, farlig dårlig. Her var det noe som ikke stemte, det kunne umulig bare være en influensa. Haldor tenkte tilbake tidligere på dagen under sitt korte besøk på Stjørdal. Han hadde selvsagt strittet imot forslaget om å søke lege. Han var ikke den som klaget, ikke den som ville belaste andre - og bare vinket alt av. Men han skjønte fort at de andre trolig så noe han ikke så. En av

hans forretningsforbindelser på Stjørdal som var kjent for klar tale sa det slik: ”*Haldor, du ser helt for jævlig ut*”. Og Haldor fortsatte å tenke igjennom hvordan han skulle ordlegge seg for legen. Haldor kunne nok ha spart seg det. Han fikk omtrent ikke sagt et ord før legen hadde diagnosen klar: lungebetennelse.

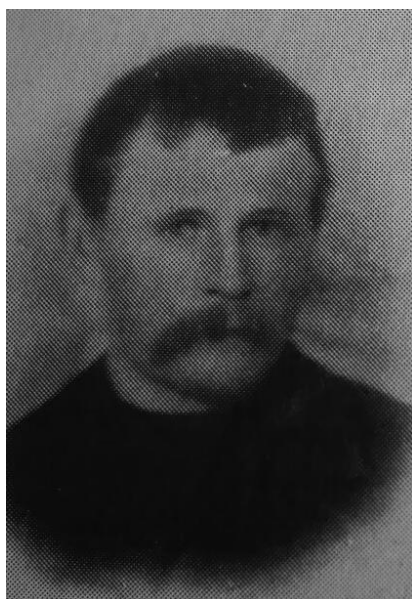
Slik førte alt fram til at Haldor Sesseng fra Selbustrand i februar 1892 ble tatt under behandling av datidens helsevesen i Trondheim. Han ble bare dårligere og dårligere og etter to uker var livet slutt. Haldor Sesseng døde den 12. februar, 65 år gammel. Der han lå på det siste, tenkte kanskje også Haldor på dette med at han skulle ha søkt lege tidligere. Samtidig tillot han seg ikke slike tanker. De tenkte ikke slik på den tiden. Å klage og syte var så fjernt for Haldor, og datidens innbyggere var mest opplært til å klare seg selv på alle vis.

Haldor sin slekt kom fra Ustigarden Sandvik (21/1), hvor hans bestefar Haldor Olsen Sandvik ble født i 1764. Haldor var gift to ganger. Først med Ingeborg Nilsdatter Åsan (1768-1797) og deretter med Randi Pedersdatter Engan (1762-1843). Haldor flyttet i 1801 til Sandvik Vestre (Haldorplassen 20/3) og drev den til 1810 da de flyttet til gården Hammer i Sjøbygda, hvor de samtidig tok slektsnavnet Hammer. I 1839 forlot slekta Sjøbygda og gjennom sønnen, Ola Haldorsen Hammer (1790-1850), gift med Siri Olsdatter Renå (1799-1839), flyttet de til Nordigarden Sesseng (137/1) i Vikvarvet. Og her byttet de for andre gang slektsnavn, nå til Sesseng, en ganske så vanlig praksis på den tiden. Ola og Siri fikk ni barn. Ett av disse var altså Haldor Olsen Sesseng (f. 1826) nevnt innledningsvis her. Han er blant annet oldefar til min kilde: Gunnar Sesseng (90) i Meieritunet på Stjørdal.



Kilde: Gunnar Sesseng 28. april 2018

Vår Haldor Olsen Sesseng giftet seg i 1853 med Karen Pedersdatter Lien fra Nordigarden. De fikk også ni barn, hvorav alle så nær som den yngste ble født på Sesseng. Haldor og Karen kjøpte i 1875 Nedgarden Grøtte (11/2) på andre siden av Selbusjøen (Selbustrand). Men



Henrik, d. 1918



gift med Ingeborg Gurine, f. Grøtte

denne gangen beholdt slekta navnet sitt. Kanskje like greit da nesten hele grenda het Grøtte. Henrik, en bror av Ola nevnt i avsnittet overfor, kjøpte Morset og tok Morset som slektsnavn. Da vår Haldor Olsen Sesseng døde i 1892, tok hans sønn Henrik over gården og hadde den til han døde i 1918, kun 49 år gammel. Hans enke, Ingeborg Gurine, sto inne for gården til 1942, da sønnen Haldor overtok. Ingeborg Gurine hadde ansvar for gården i ei tid med generelt dårlige økonomiske vilkår i 1920- og 1930-årene. I tillegg ble gårdens økonomi sterkt svekket etter at et kausjonsansvar som Henrik hadde påtatt seg, ble realitet og førte til avhendelse av viktige produksjonsmidler. Hun slet derfor økonomisk, men var sterkt opptatt av å legge til side midler til lensmannen kom for å kreve inn skatten. Hun hadde etter det som hadde skjedd stor respekt for lensmannen. Sønnen John Sesseng tok over gården i 1950. (John er bror av min kilde: Gunnar). I dag er det John's sønn, Arne (f. 1961) som driver gården.



Det heter seg at kapitlets hovedperson: Haldor Olsen Sesseng vokste opp i små kår hvor han ble tidlig tilvendt strengt og krevende arbeid. Slik var datidens livets skole, en hadde sine plikter og lærte seg selvstendighet og ansvar. Begrepet "fellesskap" var omtrent ikke oppfunnet, og om det ble brukt så innebar det noe helt annet enn i dag. En verken kunne eller skulle rope på fellesskapet. Det lå der gjennom individets bidrag, og betalte seg gjennom egen innsats. En hegnet om sine nærmeste, og lot andre få være i fred. Når noen lå nede stilte man opp, men da direkte, ikke



Gården slik den var da Haldor Olsen kjøpte den i 1875

gjennom tredjeperson som i dag. Datidens institusjonelle hjelpeapparat sa seg selv. Tredje og fjerdeledd fantes ikke. Haldor Sesseng hadde det i seg fra barnsben av. Med aldri sviktende mot og uslitlelig arbeidskraft jobbet han seg stadig fremover, vel vitende om at det var han selv som måtte bidra. Næring og tæring var livslærdommen. Stor familie hadde han, men det hindret ham ikke å frembringe en middels gård til et førstegangs bruk, en praktgård. For Haldor sto likevel skogbruket i fremste rekke. Han var alltid på farten for tilsyn. I en nekrolog sies det om Haldor: *”Mang en kveld når de andre hadde lagt seg til hvile etter dagens strev, har han tatt vesken på ryggen og travet av sted snart hit snart dit i skog og mark, snart etter den slagne landevei, en to-tre mil for om morgen å nå jernbanetoget eller dampskip, og konduktørene vil visst erindre den lille mannen komme løpende i siste øyeblikket, da toget var begynt å rulle av sted, så vidt at han kunne smette inn i postvognen (siste vogn), og mang en gang tok han til takke med å sitte oppe på et arbeidslokomotiv som gjorde en ekstratur”*.



Gården først på 50-tallet

De siste 20 årene av sitt liv var Haldor Sesseng delaktig i leveranse av tømmer til Rørosbanen og Meråkerbanen, samt til Trondheims ingeniør- og havnevesen, blant annet til Bakke bro, den gamle jernbanebroa og forpælingsverket på stasjonsområdet. Allerede mens de bodde i Vikvarvet var det stor transport av tømmer og materialer over Selbusjøen, som skulle til flere steder i Trøndelag. Haldor fikk laget ei steinkai nedenfor gården, og tok materialer over Selbusjøen med båt, og så videre over på hest til Mostadmarka og Hommelvik etter et gammelt tråkk.

Haldor Sesseng var en frisinnet og fremsynt person, som nok lå langt foran politikerne og presset på. Jordnær var han, men han ønsket handling, ikke evig prat og vurderinger. I henhold til en avisartikkel fra 1892 var Haldor Sesseng blant de aller første som fremmet ideen om å opparbeide en vei fra Brøttem til Heimdal, likeså å få til en vei fra Fuglem i Selbu til Hommelvik. Og hans karakter var ganske enkel: med sin vennlighet og fordringsløse vesen fremsto denne rødmussede kvikke og alltid smilende mannen mest litt beskjeden. Når noe skulle gjøres, og det var vansker med å få noen til å ta et tak, spurte han ikke to ganger, maset ikke, men gjorde det heller selv. En irriterende handling for de som vil ha, men ikke vil bidra.

En gang Haldor hadde vært ute på en forretningsreise, er det nok mulig at noen ble klar over det økonomisk oppgjøret. For på sin ferd over Gevingåsen ble han inne i Bjørneskaret angrepet av landeveisrøvere, en ikke uvanlig hendelse akkurat på den strekningen. Haldor var en av disse som kunne tenke og planlegge alle eventualiteter. Han var som nevnt kjent med denne farefulle veistrekningen, og visste at bander hadde sitt kontaktnett og fikk rask rede på hvem som medbrakte betydelige beløp på sine reiser. Det gikk flere historier om handelsreisende som hadde regelrett blitt borte på Gevingåsen. Haldor brukte derfor sin sprekeste hest på turen, som etter et rapp kun la ørene bakover og rykket med letthet fra røverne.



I Bjørneskaret, i bakgrunnen: Hjørdis Sesseng

Følgende har drevet Negar'n etter Haldor Olsen Sesseng (d. 1892):.

1893 - 1918	Henrik Haldorsen Sesseng	(f. 1869 d.1918)
1919 - 1942	Ingeborg Gurine Sesseng	(f. 1865 d.1943) enke etter Henrik.
1943 - 1950	Haldor Henriksen Sesseng	(f. 1895 d.1984) og kona Ane (d. 1929).
1951 - 1992	John Haldorsen Sesseng	(f. 1925 d. 2011) og kona Mimmi.
1993 -	Arne Johnsen Sesseng	(f. 1961) og kona Grethe.

Arne og Grethe driver nå (2018) sammen med sin sønn John Arne og kona Eli.

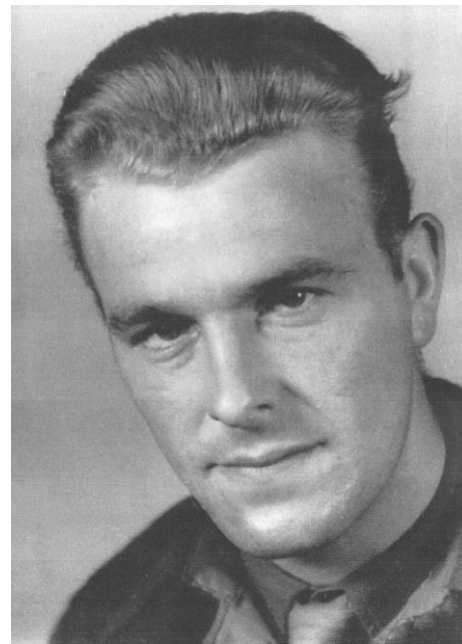


23. juli 2018

Bak f.v: Gunnar Sesseng, Toril Sesseng, Arne Sesseng, Grethe Sesseng, Jon Arne Sesseng, Eli Langseth med lille Sigrid Sesseng

Foran f.v: Håkon Sesseng Bjørklund, Ane Sesseng, Henrik Sesseng

Haldor Henriksen Sesseng, f. 1895, ble i daglig tale kalt for ”*Haldo Negara*”. Han ble med far sin, Henrik, i skogen som tømmerkjører allerede som 15-åring, og fortsatte som tømmerkjører hver vinter til og med desember 1970. I påfølgende juleferie fikk han en kraftig influensa og ble så avkreftet at han ikke kom seg i skogen mer. På de 60 årene han drev med tømmerkjøring, ble det kjørt frem enorme mengder med tømmer til veier og vassdrag. Arnt Fuglem skriver i en bok om ”Sagbruk og fløting i Selbuvassdraget”: ”*Det er vel ikke noen i dette land som har kjørt mer tømmer enn Haldo og Ole*”. Ole var en annen selbygg som drev på samme måten. Arbeidsoppdragene var spredt rundt omkring i det sentrale Midt-Norge. Fra vår - til og med høstonna - drev de gårdsdrift, deretter dro de til skogs. Før Haldor Henriksen Sesseng ga fra seg gården fikk han bygd ny driftsbygning som sto ferdig i 1950. Den brant i 1992.



Mimmi som ung jente. Hun giftet seg med John Haldorsen Sesseng (1925-2011), foreldre til dagens eier: Arne Sesseng (f. 1961)

Sønnen John Haldorsen Sesseng, f. 1925 og kona Mimmi drev gården godt, utvidet driftsbygningen med et grisfjøs, drev med nydyrking og planering av jorda, slik at dyrkajorda ble vesentlig større og lettere å drive og mer tilpasset nye maskiner og utstyr som kom etter hvert. Ny hovedbygning (våningshus) ble oppført og tatt i bruk først på 1960-tallet.





Negar'n Grøtem Øvre på Selbustrand, 30. august 2018

Men Negar'n Grøtem Øvre har dessverre blitt utsatt for branner. Den 12. mai i 1992 begynte det å brenne i en utleid leilighet i østre enden av driftsbygningen. Beboerne var bortreist. Ilden spredte seg fort gjennom driftsbygningen. På grunn av vind spredte den seg også raskt til bolighuset og stabburet. I fjøset var det i overkant av hundre storfe med smått og stort. Ved hjelp av traktor med påmontert steinsvans ble det tatt hull på fjøsveggen av teglsteinsmur. Alle så nær som 4-5 dyr kom ut og ble berget. Noen av dyrene som kom ut måtte likevel avlives på grunn av skader, spesielt røykskader i øynene. Like før brannen brøt ut hadde en dyretransport kjørt vekk med et lass griser til slaktehuset, men grisene som var igjen ble flammenes rov. Ny driftsbygning var ferdig og ble tatt i bruk i løpet av 1993. Deretter stue og stabbur. På stabburet som brant hadde Mimmi laget et gårdsmuseum hvor mye av gårdens historie gikk tapt.

På vårparten i 2015 var det tilløp til brann igjen i bolighuset. Det var en ulmebrann med kraftig røykutvikling. Røyken og vannet fra brannsprøytene gjorde at huset og inventaret ble ubrukelige. Huset ble derfor revet og nytt satt opp på et annet sted.

Arven etter Haldor Olsen Sesseng (1826-1892) er i dag godt ivaretatt av fjerde og femte generasjon som nå driver gården, og den sjette står i startgropa. I dag har gården melkeproduksjon med moderne anlegg, samt stor griseproduksjon med tidvis leveranser av råner til flere land i Europa, deriblant Russland.